

Arbeids- og sosialdepartementet
Pensjonsavdelingen

Oslo, 10. juni 2016

Høring – Reduksjon av uførepensjon fra lovfestet ordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør

Det vises til høringsbrev fra Arbeids- og sosialdepartementet av 3. mai 2016, samt vedlagt høringsnotat, knyttet til forskriftsendringer vedrørende reduksjon av uførepensjon fra lovfestet ordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør. Høringsfristen er satt til 14. juni d.å., og denne uttalelsen er følgelig avgitt innen fristens utløp.

I det følgende vil departementets endringsforslag bli kommentert.

Inntektsgrensen på 80 prosent overskrides

Ved tilståelse av uførepensjon fastsettes det en inntektsgrense ut fra tidligere inntekt, og med et påslag på 0,4 G om ytelse også er tilstått fra folketrygden. Det sistnevnte forholdet innebærer at tillegget på 0,4 G normalt ikke ytes ved lavere graderinger enn 50 prosent.

Uførepensjon utbetales ikke der inntekt overstiger 80 prosent av inntekt før uførhet. Ved en uføregrad på 20 prosent vil følgelig uføreytelsen bli stanset ved enhver arbeidsinntekt ut over 20 prosent. Departementet mener dette kan gi urimelige resultater, dels basert på innspill fra Statens pensjonskasse og KLP. Departementet foreslår nå to unntaksregler knyttet til 80-prosent regelen:

1. Inntektsgrensen overskrides i annet halvår
2. Inntektsgrensen overskrides ved enkeltstående arbeidsinnsats som ikke representerer en varig økt arbeidsevne, men ikke avgrenset til annet halvår.

Ad 1:

Utgangspunktet er at all utbetalt uførepensjon skal tilbakebetales ved etteroppgjør der inntekt overstiger 80 prosent av inntekt før uførhet. Det foreligger allerede en unntaksbestemmelse som innebærer at det kan sees bort fra overskredet grense der det dette er enkeltstående, og ikke repeteres over flere år. Departementet foreslår nå en bestemmelse om begrenset tilbakebetalingskrav, slik at forskriften kun gjelder for måneder der inntekt har vært over grensen. Departementet erkjenner at bestemmelsen kan være administrativt krevende og med innslag av skjønn. Pensjonskasseforeningen støtter ikke forslaget.

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Ad 2:

Departementet har skissert to alternative løsninger for det tilfellet at 80 prosent regelen overskrides i løpet av et helt år, men med unntak for at økt inntekt representerer økt inntektsevne:

- Tilbakekreving for måneder hvor inntektsgrensen overskrives (1/12)
- Tilbakekreving, men med unntak for mindre overskridelser representert ved 0,1 G årlig

Modellene avviker fra en normaltilnærming om uførepensjon som en årsbasert ytelse. Overgang til månedlige nivåer vil være arbeidskrevende, muligens meget. Prinsipielt foreslås det i realiteten å uthule den nedre, og allerede lave, grensen for uførepensjon på 20 prosent. Arbeid og avledede inntekter vil normalt være uttrykk for nettopp arbeidsevne. Forslaget støttes ikke.

Etteroppgjør ved død

Gjennom et forslag til ny § 5 (5) foreslår departementet at etteroppgjør kan unnlates gjennomført der uførepensjonisten døde samme år som etteroppgjøret gjelder. Modellen finner en parallell i folketrygdloven.

Etter ordlyden vil pensjonsinnretningen ha en adgang, men ingen plikt til å unnlate etteroppgjør. Bestemmelsen er gitt en fakultativ utforming, slik at det vil være opp til leverandøren av tjenstepensjon hvorvidt etteroppgjør unnlates. Juridisk er dette rasjonelt, hensett en alternativ berikelse av dødsboet i disfavør av pensjonsinnretningen. Forslaget gir mulighet for en tilpasset håndtering av tilfellene som måtte oppstå, særlig ut fra at forslaget ikke er gitt en obligatorisk utforming. Forslaget tiltres.

Etteroppgjør ved påklaget ligning

Departementet foreslår at det tas inn en egen bestemmelse i forskriften § 5 (6) om at etteroppgjøret ikke utsettes som følge av eventuell klage over skatteligning. Dette svarer til reguleringen i folketrygdloven, og fremstår som rasjonelt. Forslaget støttes.

Endring av inntektsgrense

I reguleringen av uføreytelse fra folketrygden er det åpnet opp for at uføre kan gjøre karriere for den arbeidsføre restkapasiteten. Departementet foreslår nå en tilsvarende mulighet innenfor offentlig tjenstepensjon for tilfellene hvor inntektsøkningen ikke reflekterer økt arbeidsevne. Det vises til forslag til ny § 3 B i forskriften.

En slik regulering kan være diskutabel ut fra hva som skal erstattes. Arbeidsevnen er i disse tilfellene uendret, men inntektsevnen bedret. Administrativt vil departementets forslag kunne gi merarbeid for pensjonsinnretningene, men bestemmelsen er utformet slik at den enkelte aktivt må be om å få inntektsgrensen endret og samtidig selv må *dokumentere* inntektsøkningen. Departementet har også inntatt en eksplisitt forutsetning om at inntektsøkningen er høyere enn reguleringen av folketrygdens grunnbeløp uten at stillingsprosenten har økt. Ut fra disse klare forutsetningene, herunder uførepensjonistens forpliktelse til selv å dokumentere forholdene, finner

PENSJONSKASSEFORENINGEN

Pensjonskasseforeningen å kunne støtte departementets forslag. Prinsipielt må også uføre kunne gjøre karriere.

Medregning av feriepenger

Arbeidsinntekter vil normalt lede til rett på feriepenger til utbetaling følgende år jf. lov om ferie. Inntektsgrensen for uføre vil måtte hensynta en slik rettighet. Feriepenger er dog i alminnelighet en ukjent verdi for pensjonsinnretningene, da denne ofte ikke innrapporteres av arbeidsgivere.

Departementet foreslår nå at feriepenger *kan* innberegnes sjablonmessig med et tillegg på 1,3 prosent i innrapporterte inntektsopplysninger. Prinsipielt fremstår ikke tilnærmingen som helt presis, men løsningen forenkler pensjonsinnretningens håndtering av feriepengerrettigheten. Alternativet er innhenting av konkrete opplysninger fra den enkelte. Følgelig kan den sjablongmessige løsningen representere en rasjonell og praktisk tilnærming.

For etteroppgjøret 2015 er det gjennomgående fastsatt inntektsgrense uten hensyntagende til feriepenger. Departementet foreslår en forenklet løsning for etteroppgjør knyttet til kalenderåret 2015, ved at det sees bort fra feriepenger. Dette begrunnes med administrative hensyn, men også ut fra hensynet til pensjonistene som neppe er kjent med forholdet. Pensjonskasseforeningen anser løsningen som akseptabel, selv om det er prinsipiell motstand mot tilbakevirkende regulering.

For begge tilfeller må det bemerkes at den enkelte pensjonsinnretning kan ha omregnet grunnlaget allerede. I disse tilfellene må en faktisk, individuell omregning legges til grunn. Følgelig bør bestemmelsen utformes som en fakultativ regel, noe departementet også har gjort ved bruken av termen 'kan' i utkast til forskrift § 2 litra d. Tilsvarende bør det også i utkast til ny § 5 (7) inntas et forbehold, slik at de innretninger som har foretatt konkrete og individualiserte beregninger vil kunne legge disse til grunn. Følgelig kan alternativt § 5 (7) lyde:

«Ved etteroppgjør for kalenderåret 2015 skal det sees bort fra feriepenger opptjent av den inntekten som inngår i inntektsgrensen, så fremt feriepenger ikke er innberegnet i individuell fastsatt inntektsgrense.»

Administrative og økonomiske virkninger

Pensjonskasseforeningen legger til grunn at departementets forslag vil medføre administrative byrder, og følgelig kostnader, for pensjonsinnretningene.

For Pensjonskasseforeningen,

Christer Drevsjø
Adv.